

Vejle Kommune, Vandmiljø
Att.: Kristian Dürr
Kirketorvet 22
7100 Vejle

Martin Barsøe
Biolog

MBANI@vejle.dk

28. juni 2023

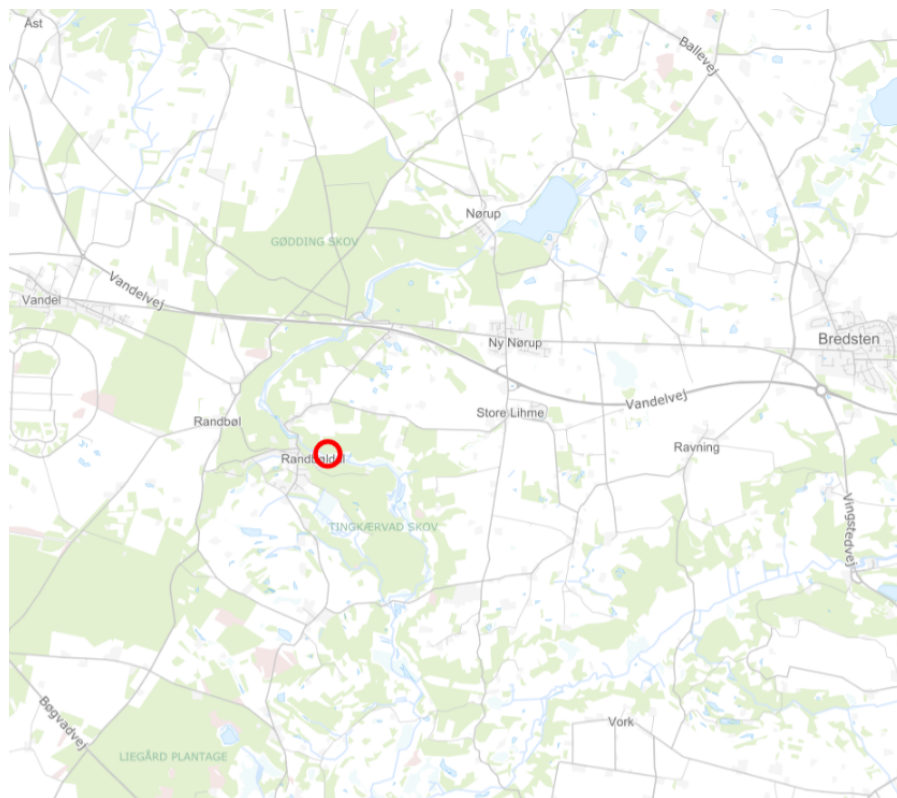
J. nr.: 06.02.10-P19-1-23

Tilladelse til restaurering af Vejle Å, Randbøldal

Vejle Kommune har 26. juni 2023 modtaget en ansøgning om tilladelse til restaurering af Vejle Å ved St. Lihme Fiskeri i Randbøldal.

Projektet er et led i statens vandområdeplan 2016-2021 og udføres af Vejle Kommune. Formålet med projektet er at forbedre de fysiske og biologiske forhold i åen ved at skabe faunapassage og genetablere ådalen.

Ansøgningen har været i offentlig høring i 8 uger. Se høringssvar og kommunens svar herpå sidst i tilladelsen.

Figur 1: Oversigtskort. Projektområde markeret med rød cirkel.

Teknik & Miljø Vand

Kirketorvet 22, 7100 Vejle
Tlf.: 21 81 85 50

Åbningstider

Fremmøde

Mandag-onsdag kl. 8-15

Torsdag kl. 8-17

Fredag kl. 8-14

Telefon

Mandag-onsdag kl. 8-15

Torsdag kl. 8-17

Fredag kl. 8-14

Kommunens afgørelse

Der meddeles hermed tilladelse efter vandløbslovens¹ § 37 og dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, jf. § 3 på følgende vilkår:

1. Restaureringen skal udføres jf. ansøgningen
2. Alle udgifter til anlægsprojektet påhviler ansøger - Vejle Kommune.
3. Anlægsarbejdet må ikke give anledning til materialeflugt eller anden forurening, der kan skade vandløbet.
4. Ejeren af det nedstrøms liggende dambrug skal varsles senest en uge før igangsætningen af projektet.
5. Der gives tilladelse til nødvendige midlertidige anlægsmæssige foranstaltninger inden for projektarealet
6. Hvis der i forbindelse med gravearbejdet fremkommer kulturhistoriske eller arkæologiske spor, skal gravearbejdet straks indstilles og Vejle Museum kontaktes på tlf. 76 81 31 00.

Sagsfremstilling

Ansøgningen

1) Formål

Formålet med projektet er:

- at forbedre de fysiske og biologiske forhold i Vejle Å.
- at skabe faunapassage.
- at genetablere ådalen.

Stemmeværket der sikrer vandindtag til St. Lihme Fiskeri, fjernes og erstattes af et stryg som sikrer faunapassage. Vandindtaget vil blive ændret til indtag via fast tærskel og et stryg. Det nedlagte dambrugsareal skal ryddes for indløbsmunke, rør, stolper, fugle-net mv. og en driftsbygning skal nedbrydes og fjernes. Elinstallationer nedtages eller flyttes. Fødekanalen og det tilhørende dige til St. Lihme Fiskeri forstærkes i forbindelse med projektet. Det nedlagte dambrugsareal fra Randal Dambrug terrænreguleres, således at dammene udjævnes indtil arealet fremstår harmonisk. Vejle Å genslynges ind over en del af det tidligere dambrug, ved at grave et nyt vandløbsprofil. Den afsnørede del af Vejle Å dækkes til med jord. Derudover etableres en mindre sø, for at jordbalancen går op. (Se figur 2)

¹ LBK nr. 1217 af 25/11/2019

Figur 2: Kort over projektområde.

2) Detailplaner

Det ny vandløbsprofil bliver ca. 190 meter langt med bund bredde på til 5-6 meter. Brinkerne anlægges i minimum 1:1,5 – 1:2.

Vandløbet etableres med et gennemsnitligt fald på knap 8 ‰. I udgravningen skal der tages højde for, at der efterfølgende skal lægges 20 cm grus og sten i vandløbet, hvorfor vandløbet skal graves 20 cm dybere end de dimensionerede bundkoter. I hele vandløbets længde udlægges 20 cm sten og grus. Brinkerne i ydersiden af svingene sikres til 80 cm over bund. Brinkerne i indersiden af svingene sikres til 40 cm over bund.

I hele vandløbets længde udlægges der større enkeltsten for at øge vandløbets fysiske variation. Stenene udlægges efter tilfældighedsprincippet og med en afstand på 2-5 meter.

Ydersvingene sikres yderligere mod erosion med sten (10-20 cm) op til 80 cm over vandløbsbund, i alt ca. 70 meter.

Det eksisterende betonstemmeværk og fisketrappe skal ophugges og materialerne bortskaffes. I forbindelse med fjernelse af stemmeværket skal der etableres et strygindløb, hvor det sikres at vandspejlet kan fastholdes i en tilstrækkelig højde til at den nødvendige vandmængde kan ledes ind i fødekanalen. For at sikre dobbeltprofillets højde og udformning sættes en spuns af jernplade på tværs af åen. Spunsen udformes som et skævt dobbeltprofil. Der fyldes om med stenmaterialer omkring spunsen.

3) Tidsplan og udgifter

Arbejdet forventes udført i perioden september 2023 – April 2024.

Alle udgifter til projektet er dækket af ordningen for Vandløbsrestaurering EHFAF. Tilskuddet består af 30 pct. midler fra Miljø og Fødevarerministeriet og 70 pct. midler fra Den Europæiske Hav-

og Fiskerifond. Ordningen sikrer tilskud til kommunale vandløbsrestaureringsprojekter, der er med til at sikre miljømålene i vandområdeplanerne.

Administrationsgrundlag

Vejle Å er et kommunalt vandløb som er omfattet af et regulativ, med bestemmelser om vandløbets dimensioner, vedligeholdelse samt anvendelse.

Vejle Å er ifølge gældende vandplan målsat som vandløb med god økologisk tilstand for de fire kvalitetselementer smådyr, fisk, vandplanter og alger. Der må ikke gives tilladelse til projekter, der kan give anledning til at miljømålet ikke kan nås, eller at den aktuelle tilstand forringes.

Vandløbet er desuden omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Projektområdet ligger 5 km opstrøms Natura 2000-område Nr. 238 Egtved Ådal.

Udpegningsgrundlaget for området findes i tabel 1.

Tabel 1: Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område nr. 238 Egtved Ådal

Nr.	Habitatområde	Kode	Udpegningsgrundlag
238	Egtved Ådal	1096	Bæklampret (<i>Lampetra planeri</i>)
		1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)
		3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
		3160	Brunvandede søer og vandhuller
		3260	Vandløb med vandplanter
		4030	Tørre dværgbusksamfund (heder)
		5130	Enekrat på heder, overdrev eller skrænter
		6210	Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (*vigtige orkidelokaliteter)
		6230	*Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
		6410	Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
		6430	Bræmmer med høje urter langs vandløb eller skyggende skovbryn
		7140	Hængesæk og andre kærersamfund dannet flydende i vand
		7220	*Kilder og væld med kalkholdigt(hårdt) vand
		7230	Rigkær
		9160	Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund
		9190	Stilkegeskove og krat på mager sur bund
		91D0	*Skovbevoksede tørvemoser
91E0	*Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld		

Kommunens vurdering

Projektområdet ligger i vandområde o8475_x, som har dårlig økologisk tilstand grundet tilstanden for fisk.

Invertebrater

Vandløbenes tilstand for vandløbsinsekter beregnes med Dansk Vandløbsfaunaindex, DVFI, hvor miljøtilstanden beskrives på en skala fra 1-7, hvor 1 karakteriserer et manglende eller ensidigt dyreliv, som ofte indeholder et stort antal forureningstolerante arter. DVFI 7 beskriver modsat et vandløb, hvor tilstanden er af høj kvalitet, og i disse vandløb findes en fauna, der oftest er både arts- og individrig – og med en række af rentvandsarter.

Den aktuelle tilstand for vandløbsinsekter i vandområdet er jf. statens basisanalyse (2019) faunaklasse 6, svarende til god økologisk tilstand.

Ved seneste faunabedømmelse (2023) på vandløbsstation nr. 32000742, som ligger 250m nedstrøms projektområdet, er tilstanden vurderet til faunaklasse 6.

Det er kommunens vurdering, at vandløbsreguleringen vil bidrage positivt til, at Vejle Å fortsat overholder kravene til smådyr i vandløbet.

Fisk:

Den aktuelle tilstand er jf. statens basisanalyse (2019) dårlig. Tilstanden bygger på en fiskeundersøgelse fra 2014 foretaget af DTU aqua.

Ørredindekset anvendes primært til kvalitetsbestemmelse i type 1 vandløb, det vil sige i vandløb på op til to meters bredde, men kan også anvendes i større vandløb, hvor der er god strøm og groft substrat, og hvor ørred- og/eller lakseyngel forekommer. I type 1 vandløb vurderes tilstanden ud fra antallet af laksefiskeyngel pr. 100 m² vandløb, i større vandløb som Vejle Å vurderes tilstanden ud fra antallet af laksefiskeyngel pr. 100 meter vandløb.

På station 32000779 er der i 2022 af Vejle Kommune fundet 46 ørredyngel pr. 100 m vandløb, svarende til ringe tilstand.

Det er kommunens vurdering, at vandløbsreguleringen vil bidrage positivt i forhold til, at Vejle Å i fremtiden kan opnå god økologisk tilstand for fisk.

Vandplanter (makrofytter) og alger (fytoplankton):

Staten har generelt ikke vurderet tilstanden for fytoplankton og makrofytter i vandløbene og tilstanden er ukendt i det pågældende vandområde. Da der er tale om et naturforbedrende projekt, er det Vejle Kommunes vurdering, at restaureringen ikke vil være til hinder for målopfyldelse for de to kvalitetselementer.

Natura2000

Vejle Kommune skal, jf. § 7 i bekendtgørelse nr. 2091 af 12. november 2021 om udpegnings- og administration af internationale naturbeskyttelsesområder, samt beskyttelse af visse arter, foretage en vurdering af, om projektet vil påvirke Natura 2000 området væsentligt.

Da projektet er 5km opstrøms nærmeste natura 2000 område og formålet er naturforbedring, er det Vejle Kommunes vurdering at projektet ikke vil have en væsentlig negativ påvirkning af området og de naturtyper og arter som fremgår af udpegningsgrundlaget.

Bilag IV-arter

Indenfor en radius af 2 km fra projektområdet er der registreret fund af Odder og Spidssnudet frø. Ved etablering af en sø nær vandløbet og ved hævnning af vandløbsbunden, forbedres levevilkårene væsentligt for padden. Det samme gør sig gældende for odder, da levevilkårene for fisk i området forbedres og dermed odderens fødegrundlag. Kommunen har derfor vurderet, at disse bilag IV-arter ikke bliver påvirket negativt af projektet.

Høringssvar

Der er indkommet ét høringssvar fra fiskeristyrelsen. Høringssvaret er opsummeret nedenfor:

”Ved projektets realisering fjernes det stemmeværk der i dag sikrer vandindtaget til dambruget St. Lihme Fiskeri. Stemmeværket erstattes af et 190 m langt stryg med et gennemsnitligt fald på ca. 8 promille, hvilket er unaturligt højt for Vejle Å. Det er DTU Aquas vurdering, at projektet vil medvirke til væsentligt bedre passageforhold end de nuværende, hvilket kan forventes at gavne fiskebestandene opstrøms projektområdet. Afviklingen af det helt unikke fald på lokaliteten kan desværre kun forventes at få begrænset positiv indflydelse i og omkring projektområdet. Ved projektet fastholdes en stuvende tærskel bestående af jernspuns med stenfyld, hvormed dambruget fortsat kan bruge den eksisterende fødekanal, ligesom det 190 m lange stryg anlægges med så højt et fald, at der ikke kan etableres naturlige gydeområder. Det samlede fald på ca. 1,6 m ville optimalt set kunne bruges til at etablere 500 m optimalt gyde- og opvækstvand for ørreder på den pågældende strækning. Vi kan derfor anbefale, at projektet gennemføres, men at det forsøges tilrettet så der ikke arbejdes med en stuvningszone og så faldet fordeles naturligt over en meget længere strækning.”

Kommunes svar:

I forhold til stuvningszonen og naturlige faldforhold i området, så ligger det naturlige fald på de opstrøms 1.75 km af Vejle Å faktisk på 10 promille i gennemsnit. Dette betyder også at stuvningszonen fra stemmet, kun er omtrent 10-20m, før der er stenbund og frisk strøm (ca. 2 promille). Vi har derfor valgt at gennemføre projektet med en bibeholdt stuvningszone, da dambrugsdrift forsat skulle være muligt.

I øvrigt

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år.

Tilladelsen fritager ikke for at søge om tilladelse efter anden lovgivning.

Hvis der er spørgsmål til tilladelsen, er du velkommen til at kontakte undertegnede på mail vandmiljo@vejle.dk eller telefon 21 81 85 50

Ved spørgsmål til projektet kan ansøger Kristian Dürr kontaktes på 23 30 41 14

Venlig hilsen

Martin Barsøe
Biolog

Klagevejledning efter vandløbsloven

Afgørelsen kan inden 4 uger efter offentliggørelse påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Klageberettiget er:

- ansøger,
- enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
- Danmarks Naturfredningsforening
- Danmarks Sportsfiskerforbund.
- Kystdirektoratet

Klagevejledning efter naturbeskyttelsesloven

Afgørelsen kan inden 4 uger efter offentliggørelse påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Klageberettiget er:

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klagevejledning efter miljøvurderingsloven

Der kan klages over denne afgørelse inden 4 uger fra offentliggørelsen. Der kan kun klages over retlige spørgsmål

Klageberettiget er:

adressaten for afgørelsen

- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- kommunen
- miljøministeren
- enhver, der har en retlig interesse i sagens udfald
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen på betingelse af, at foreningen eller organisationen har vedtægter eller love, som dokumenterer dens formål, og at foreningen eller organisationen repræsenterer mindst 100 medlemmer.

Eventuel klage efter **vandlovsloven, naturbeskyttelsesloven og miljøvurderingsloven** skal være skriftlig og skal indsendes direkte til Miljø- og Fødevarerklagenævnet inden klagefristens udløb.

Klagen skal sendes direkte til Miljø- og Fødevarerklagenævnet via klageportalen på www.borger.dk eller www.virk.dk

Medmindre Miljø- og Fødevarerklagenævnet bestemmer andet har en klage opsættende virkning. Hvis der er klaget, må tilladelsen således ikke udnyttes.

Hvis ansøger ikke inden 5 uger efter meddelelse har modtaget besked herfra om, at der er kommet klager, kan tilladelsen udnyttes.

Offentliggørelse af afgørelserne

Tilladelsen offentliggøres på Vejle Kommunes hjemmeside (www.vejle.dk/afgorelser). Klagefristen er 4 uger.

Gebyr for klagesagsbehandling efter vandløbsloven, naturbeskyttelsesloven og miljøvurderingsloven

For behandling af klagen, der indbringes for Miljø- og Fødevareklagenævnet skal du betale et gebyr på 900 kr. for privatpersoners og 1.800 kr. for virksomheders og organisationers vedkommende. Gebyret betales via klageportalen. Vejledning om gebyrordningen kan findes på nævnets hjemmeside. Nævnet vil ikke påbegynde klagebehandlingen, før gebyret er modtaget.

Domstolene

Såfremt kommunens afgørelse ønskes prøvet ved en domstol, skal sagen være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt.

Hvis afgørelsen påklages, skal sagen være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen fra Miljø- og Fødevareklagenævnet foreligger.

For afgørelser efter **Vandløbsloven** gælder ingen frist for sags-anlæggelse.

Lovhenvvisninger

Vandløbsloven 1217 af 25. januar 2019

Bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restaurering

Bekendtgørelse nr. 834 af 27. juni 2016

Naturbeskyttelsesloven

Lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 1986 af 27. oktober 2021

Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

Bekendtgørelse nr. 2091 af 12. november 2021

Miljø- og Fødevareklagenævnet

Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lovbekendtgørelse af 27. december 2016.

Forvaltningsloven

Forvaltningslov, jf. lovbekendtgørelse nr. 433 af 27. december 2016